

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala vastaa toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteisistä sekä -palveluista kestäväällä tavalla kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseksi sekä mahdollistaa uusien digitaalisten palvelujen käyttöympäristön.

Toimintaympäristö

Toimintaympäristöön vaikuttavat pitkän aikavälin megatrendit, kuten ilmastonmuutos ja kaupungistuminen. Maapallon lämpeneminen on ylittämässä turvallisenä pidetyn 1,5 asteen rajan vuosisadan puoleen väliin mennessä. Päästövähennyksiin tähtääviä toimia on tehtävä huomattavasti nopeammin kuin tähän mennessä on tehty tai suunniteltu tehtäväksi. Liikennealalla ilmastonmuutoksen hillintä vaatii suuria vähennyksiä hiilidioksidipäästöissä ja energian kulutuksessa. Myös tieto- ja viestintäteknologiasektorin tarjoamat mahdollisuudet ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ovat korostumassa. Kaupungistuminen ja väestörakenteen kehitys vaikuttavat liikenteen ja viestinnän tulevaisuuteen asettamalla haasteita muun muassa palvelurakenteelle. Liikenne- ja viestintätoimialan palveluistuminen jatkuu ja teknologiamurroksella on suuria vaikutuksia yhteiskuntaan ja liikennejärjestelmään.

Väylien kunto ja viestintäverkkojen kapasiteetti korostuvat digitaalisten palvelujen ja automaation kehityksen myötä. Liikenteen automaatio, esineiden internet ja muut kehittyvät ilmiöt ja palvelut vaativat kattavia sekä nopeampia ja tehokkaampia tiedonsiirtoyhteyksiä. Tietoverkkojen toimintavarmuuden ja turvallisen tiedonkäsittelyn vaade sekä käyttäjien luottamuksen vahvistaminen tulevat jatkumaan yhteiskunnan prosessien automatisoituessa ja digitalisoituessa ja henkilöistä kerätyn datan määrän kasvaessa. Liikenne- ja viestintäverkkojen toimintahäiriöt (muun muassa kyberhyökkäykset, puutteet tietoturvassa tai sähkönjakelussa) voivat aiheuttaa laaja-alaista haittaa. Liikenne- ja viestintäverkkojen palautumiskyvyn merkitys korostuu.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa hallinnonalalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

1. Suomi on edelläkävijä kohti hiiletöntä liikennettä ja viestintää

Mittarit:

- Liikenteen päästöjen vähenemä
- Liikenteen energiankulutus
- Vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien autojen osuus
- Kestävien kulkutapojen suoritteet ja markkinaosuus

2. Verkot ja palvelut helpottavat arkea ja edistävät elinkeinonharjoittamista

Mittarit:

- Liikenne- ja viestintäverkkojen kattavuus ja peitto

— Palveluiden hintakehitys

3. Uudet toimintamallit ja innovaatiot vauhdittavat hyvinvointia ja kilpailukykyä

Mittarit:

- Digibarometrin kokonaisindeksin kehitys
- Tietointensiivisten toimialojen liiketoiminnan kehitys
- Henkilöliikennepalvelujen kehitys.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toteutetaan suunnitelmaa toiminnallisesta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta (LVM:n julkaisu 12/2018). Suunnitelmaa pyritään päivittämään siten, että vuonna 2022 käynnistettäisiin uuden suunnitelman täytäntöönpano. Tavoitteena on edelleen tuottaa suoritteita ja julkisia palveluita, joiden käyttämisessä eri väestöryhmien kuten naisten, miesten, lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. Yhtenä painopistealana yhteistyössä Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa on lisätä tyttöjen ja naisten kiinnostusta toimia tekniikan alalla ja ICT-tehtävissä. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan korostetusti myös hallinnonalan säädös- ja määräystenvalmistelussa sekä hankinnoissa. Lisäksi hyödynnetään sukupuolieroteltua tietoa liikenteen ja viestinnän alalta päätöksenteon pohjaksi. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä ja jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman toimeenpanossa liikenne- ja viestintäministeriön rooli on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävää liikennejärjestelmää sekä toimivaa ja kattavaa digitaalista infrastruktuuria. Ilmastonmuutoksen hidastamisessa liikenteen, etenkin tieliikenteen päästöjen vähentäminen on keskeisessä roolissa ja sen keinoja ovat muun muassa kestävien liikkumismuotojen, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuuden lisääminen, kuluttajien ja yhteisöjen vähäpäästöisten ajoneuvovalintojen tukeminen ja digitaalisuutta hyödyntävien liikennepalvelujen edistäminen. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen edellyttävät myös tutkimusta ja ymmärryksen lisäämistä toimialan ympäristö- ja ilmastovaikutuksista. Muun muassa hiilidioksidipäästöjen todentaminen ja erilaisten ratkaisujen vaikutusten simulointi päätöksenteon tueksi on keskeistä. Ministeriö toteuttaa kestävä kehityksen toimintaohjelman tavoitteita myös muun muassa edistämällä liikenteen ja viestinnän esteettömyyttä sekä liikenneturvallisuutta.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2021	2022
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
31.10.30	<i>Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	7,5	4,26
31.10.77	<i>Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	205,45	-
31.20.50	<i>Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)</i>		

	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
31.20.54 — avustusten myöntämisvaltuus <i>Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen</i> (siirtomääräraha 3 v)	5,0	-
31.20.55 — avustusten myöntämisvaltuus <i>Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen</i> (siirtomääräraha 3 v)	9,3	-
— sopimusvaltuus	289,53	-

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2020—2022

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	719 585	680 441	721 905	41 464	6
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 525	14 602	17 318	2 716	19
02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	80 186	80 683	122 567	41 884	52
03. Väyläviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	50 109	54 385	56 179	1 794	3
04. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	45 723	47 528	53 083	5 555	12
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	489 671	483 243	472 758	-10 485	-2
(88.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)	37 371	—	—	—	0
10. Liikenne- ja viestintäverkot	2 204 461	2 085 984	2 054 876	-31 108	-1
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)	1 481 720	1 382 654	1 368 999	-13 655	-1
30. Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (siirtomääräraha 3 v)	143 180	67 658	39 730	-27 928	-41
31. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	55 800	60 150	60 900	750	1
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	23 275	34 997	34 997	—	0
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	391 686	431 725	467 250	35 525	8
79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	108 800	108 800	83 000	-25 800	-24

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022 1000 €	%
20. Liikenteen ja viestinnän palvelut	1 016 739	793 887	825 364	31 477	4
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen (arviomääräraha)	74 371	88 000	89 000	1 000	1
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	10 605	5 000	—	-5 000	-100
51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)	61 041	18 741	31 241	12 500	67
54. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	19 136	19 136	20 386	1 250	7
55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	319 474	119 724	129 499	9 775	8
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)	532 112	543 286	555 238	11 952	2
Yhteensä	3 940 785	3 560 312	3 602 145	41 833	1
Henkilöstön kokonaismäärä	2 173	2 360	2 402		

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 318 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) alueellisesta yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 3) vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat hallitusohjelmaa, hallinnonalan konsernistrategiaa ja pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita tukevat monivuotiset tulostavoitteet 2020—2023:

- Kestävästä liikkumisesta, kuljettamisesta ja viestinnästä on tehty entistä houkuttelevampaa
- Liikenne- ja viestintämarkkinat tuottavat käyttäjille parempia ja laadukkaampia palveluita
- Liikenneverkon laatua on parannettu
- Digitaalisten palveluiden luotettavuutta on vahvistettu
- Datatalouden kasvua ja tekoälyn hyödyntämistä on vahvistettu
- Automaattiliikenteen käyttöönottoon kaikissa liikennemuodoissa on luotu edellytykset
- Liikenteen turvallisuutta on vahvistettu
- Ministeriön toiminnan vaikuttavuutta on parannettu.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	16 275	14 852	17 568
Bruttotulot	30	250	250
Nettomenot	16 245	14 602	17 318
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 882		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 938		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kyberturvallisuuden toimintaohjelma	2 700
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-76
Palkkausten tarkistukset	92
Yhteensä	2 716
2022 talousarvio	17 318 000
2021 III lisätalousarvio	3 000 000
2021 talousarvio	14 602 000
2020 tilinpäätös	16 525 000

02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 122 567 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 2) rahoitus- ja maksuosuuksien maksamiseen sekä EU:n rahoituksella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) lähialueyhteistyöhankkeiden menojen maksamiseen
- 4) merikartoituksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) liikennejärjestelmäsunnittelusta, henkilöliikennetutkimuksista, liikkumisen palvelujen edistämisestä, valvonta- ja viranomaistehtävistä, perinnetoiminnasta, meriliikenteen kehittämisestä ja Safe Sea Net -toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintävirasto vastaa kaikkien liikennemuotojen viranomaispalveluista sekä viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtävistä. Liikenteen viranomaispalvelut liittyvät liikennejärjestelmän turvallisuuteen, tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Lentoliikenteen valvontamaksu ja katsastustoiminnan valvontamaksu tuloutetaan momentille 11.19.05. Tietoyhteiskuntamaksu, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu, postitoiminnan valvontamaksu sekä varmennemaksu tuloutetaan momentille 11.19.04.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Liikenne- ja viestintävirastolle seuraavat hallitusohjelmaa, hallinnonalan konsernistratgiaa ja pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita tukevat monivuotiset tulostavoitteet 2020—2023:

- Liikenteestä ja viestinnästä aiheutuvat päästöt ovat vähentyneet
- Markkinoille tulon esteitä on purettu ja kilpailua edistetty lainsäädännön tehokkaan toimeenpanon ja valvonnan kautta sekä palvelujen kehittymistä ja käyttöä on vauhditettu käyttäjälähtöisesti
- Luottamusta digitaalisiin palveluihin on parannettu
- Digitaalisen tiedon saatavuutta ja yhteentoimivuutta on lisätty ja MyData-toimintamallia on hyödynnetty datatalouden vauhdittamiseksi
- Viestintäverkkojen ja liikennejärjestelmän laatu, turvallisuus ja häiriöttömyys ovat parantuneet
- Jakelutuki on toteutettu viisipäiväisen sanomalehtijakelun turvaamiseksi koko maassa
- Kansainvälisellä viranomaisyhteistyöllä on vahvistettu automaattiliikenteen edistämistä
- Vaikutustenarviointia ja sen edellyttämää tiedon tuotantoa on kehitetty.

Tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Asiakastyytyväisyys, asiakkaat (asteikko 1—5, vähintään)	4,1	3,6	3,6

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Toimintajärjestelmään liittyvät sertifiointit ja auditoinnit toteutuvat hyväksytysti		Sertifiointit toteutuvat suunnitellusti ja ne läpäistään	Sertifiointit toteutuvat suunnitellusti ja ne läpäistään
Asiakasyhteydenottoihin vastataan viraston asiakaspalvelusta viraston palvelulupauksen mukaisissa määräajoissa (kirjalliset yhteydenotot 5 arkipäivää, puhelut 45 s) Kyberturvallisuuskeskuksen tilannekuvatuotteiden laatu ja vaikuttavuus (asiakastytyväisyys asteikolla 1—5, vähintään)	Toteutui Kirjalliset 100 % Puhelut 87,6 %	90 %	90 %
Viraston sähköiset palvelut ovat valtionhallinnon digitaalisten asiointipalveluiden laatuksiteereiden mukaisia	4,34	>= 2020	>= 2021
Viraston palvelujen digitaalisuuden aste (%-osuus viraston palveluista)	19,6	Toteutuma vähintään 20/22	Toteutuma vähintään 20/22
Viraston sähköisten palvelujen kehittämisestä aiheutuneet käyttökätkot suhteessa tehtyihin muutoksiin (%-osuus)	54,1 %	>=2020	>=2021
Sähköisen asiointituen yhteydenottojen määrä/ asiointitapahtumien määrä	1,1	<2020	<2021
	1,13 %	<=2020	<=2021

Toiminnallinen tehokkuus

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Ajoneuvoverotuksen kustannukset/verokertymä (€/€)	1,51	<= vuoteen 2020 verrattuna	<= vuoteen 2021 verrattuna
Ajoneuvon rekisteröinti, yksikkökustannus, €	3,90	<= vuoteen 2020 verrattuna	<= vuoteen 2021 verrattuna
Tietoyksikkö, yksikkökustannus, €	0,0066	<= vuoteen 2020 verrattuna	<= vuoteen 2021 verrattuna
Ajokorttihakemus, yksikkökustannus, €	34,1	<= vuoteen 2020 verrattuna	<= vuoteen 2021 verrattuna
Kuljettajantutkinto, yksikkökustannus, €	59,45	<= vuoteen 2020 verrattuna	<= vuoteen 2021 verrattuna
Verkkotunnus, yksikkökustannus, €	3,80	<= vuoteen 2020 verrattuna	<= vuoteen 2021 verrattuna
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)	100 %	97—103	97—103
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)	117 %	116—122	116—122

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	201 634	196 058	246 067
Bruttotulot	117 669	115 375	123 500
Nettomenot	83 965	80 683	122 567
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	23 637		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	19 858		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	99 680	100 877	103 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	96 269	102 576	108 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	3 411	-1 699	-4 100
Kustannusvastaavuus, %	104	98	96

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	8 929	8 498	8 560
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 060	6 798	6 950
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 869	1 700	1 610
Kustannusvastaavuus, %	147	125	123

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, muu maksullinen toiminta (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 911	5 000	9 800
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 884	5 000	9 800
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	27	0	0
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaalisen liiketoiminnan peruspalvelut (liikenteen tietokosysteemi)	5 000
EU:n kyberturvallisuusasetuksen sertifiointikehys	1 040
Eurooppalainen merenkulun järjestelmä	360
Eurooppalaisen merenkulun järjestelmän henkilötyöosuus	130
Eurooppalaisen sähköisten kuljetustietojen tiedonvaihdon kansallinen osuus	1 685
Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanosta aiheutuvat tehtävät	3 012
Galileon PRS-palvelun toteuttaminen Suomessa	6 300
Galileon PRS-palvelun viranomaistehtävät	440
GNSS-älyverkon kehittäminen	-50
ICT-alan ilmasto- ja ympäristöstrategian toimeenpano	195
Ilmailun uudet turvaamisen tehtävät	250
Katsastuksen valvontamaksun kertymän muutos	128
Kuntien tietoturvallisuuden edistäminen	130
Kyberturvallisuuskeskuksen lisärahoitus	30
Liikenteen ennustemallijärjestelmä	1 570
Merenkulun ympäristönsuojelulain ja alusjätedirektiivin uudet tehtävät	351
Merikartoitus ja vesiväyliin liittyvä toiminta	2 000
Puhtaiden ajoneuvojen tutkimusohjelma	2 000
Sijaintitietopalvelun toiminta- ja ylläpitomenot	100
Sähköisen viestinnän palveluiden uudet valvontatehtävät	250
TITUKRI-työssä tunnistetut lisäresurssitarpeet	1 800
Tukesin VAK-valvonta	45
Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutus	3 600
Vesiliikennelain muutoksen mukaiset uudet tehtävät	52
Vesiliikennelaki	250
Viraston toiminnalle välttämätön lisärahoitus	10 700
Yhteiskunnan tietoturvallisuuden edistäminen	650
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-340
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	2
Palkkausten tarkistukset	205
Tasomuutos	-1
Yhteensä	41 884

2022 talousarvio	122 567 000
2021 III lisätalousarvio	10 315 000
2021 I lisätalousarvio	170 000
2021 talousarvio	80 683 000
2020 tilinpäätös	80 186 000

03. Väyläviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 56 179 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menojen maksamiseen

2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen

3) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Väyläviraston tehtävänä on väylänpitäjänä vastata tie-, rata- ja vesiväylien palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan väyläverkon toimivuutta, automatisaatiota, liikenteen turvallisuutta ja kestävästä kehitystä osana liikennejärjestelmän kokonaisuutta sekä alueiden ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja tasapainoista kehitystä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Väylävirastolle seuraavat hallitusohjelmaa, hallinnonalan konsernistrategiaa ja pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita tukevat monivuotiset tulostavoitteet vuosille 2020—2023:

- Liikennejärjestelmän energiatehokkuutta on parannettu ja kestävä liikenteen houkuttelevuutta on lisätty
- On muodostettu kokonaiskuva väyläomaisuudesta ja menettelyt sen kokonaistaloudelliseen, pitkäjänteiseen ohjelmointiin (hallintaan)
- Väylänpidon (omaisuuden) tehokkuutta ja laatua sekä markkinoiden toimivuutta on parannettu
- Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu vaikuttavuuden perusteella, asiakastarpeita priorisoiden ja väylän kunto huomioiden
- Liikennejärjestelmän turvallisuutta, toimivuutta ja saavutettavuutta on parannettu
- Rataverkon haltijan palveluiden hallinnan ja toimintamallien kehittämistä (muuttuvassa toimintaympäristössä) on jatkettu
- Automatisoituvan liikenteen edellyttämän infran kehittäminen on aloitettu ja liikenteen digitalisaatiota on edistetty.

Tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Palvelukyky ja laatu			
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden kuntoon, talvikaudella / kesäkaudella (vähintään)	3,01	3	3
Elinkeinoelämän tyytyväisyys väylien palvelutasoon (tehdään joka toinen vuosi) (vähintään)	Tutkimusta ei tehty	3,1	Tutkimusta ei tehdä
Matka- ja kuljetusketjujen toimivuus			
Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukojunalikenteessä, % junista väh. 5 min. myöhässä (enintään)	5	7	6,5
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähijunalikenteessä, % junista väh. 3 min. myöhässä (enintään)	2,4	3,4	3,2
Talvimerenkulun palveluiden odotusaika, h (enintään)	2,6	4	4
Väylien kunto			

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Tilapäiset nopeusrajoitukset rataverkolla, km (enintään)	93	140	120
Huonokuntoiset päällystetyt tiet (vilkasliikenteinen / muu verkko), km (enintään)	980/6 310	1 000/6 700	1 000/6 400
Huonokuntoiset sillat, maantiet / rautatiet, kpl (enintään)	762/115	820/120	810/120
Vesiväylien huonokuntoiset kiinteät turvalaitteet, % (enintään)	6,5	6,2	6,5
Liikenneturvallisuus			
Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet maanteillä (enintään)	1 987	1 950	1 900
Valtion rataverkolla olevien tasoristeysten onnettomuusriski (10 v. riskisumma) (enintään)	200	190	175
Toiminnallinen tehokkuus			
Korjausvelka / tieverkko (milj. euroa)	1 544	1 580	1 560
Korjausvelka / rataverkko (milj. euroa)	1 238	1 230	1 210
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	100	100	100
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	101	100—120	100—120

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	50 952	54 827	56 778
Bruttotulot	843	442	599
Nettomenot	50 109	54 385	56 179
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 683		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 788		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	23 574	16 781	15 203
Yhteisrahoitteisen toiminnan kokonaiskustannukset	14 749	19 572	30 766
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	8 824	-2 791	-15 563
Omarahoitusosuus, %	160	86	49

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	7 022	5 934	6 603
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 807	6 220	5 893
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 215	-287	710
Kustannusvastaavuus, %	121	95	112

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konsulttipalvelujen korvaaminen omalla työllä (siirto momentilta 31.10.20)	1 700
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-151
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	11
Palkkausten tarkistukset	234
Yhteensä	1 794

2022 talousarvio	56 179 000
2021 III lisätalousarvio	11 000
2021 talousarvio	54 385 000
2020 tilinpäätös	50 109 000

04. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 53 083 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Etelämanner-toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 4) kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen
- 5) Suomen Akatemian ja muiden organisaatioiden rahoittamien yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin sisältyvien siirtomenojen maksamiseen
- 6) Yhteisprofessoreista aiheutuvien menojen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Valtuus

Ilmatieteen laitos oikeutetaan solmimaan Mars-tutkimusta koskevan METNET/MOI-hankkeen edellyttämiä sopimuksia siten, että niistä aiheutuu menoja aiemmat sitoumukset mukaan lukien enintään 1 536 000 euroa.

Selvitysosa: Ilmatieteen laitos tuottaa havainto- ja tutkimustietoa ilmastosta, ilmakehästä ja meristä sekä tarjoaa sää-, meri- ja ilmastopalveluja.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Ilmatieteen laitokselle seuraavat hallitusohjelmaa, hallinnonalan konsernistrategiaa ja pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita tukevat monivuotiset tulostavoitteet 2020—2023:

- Maaekosysteemien (metsät, pellot, suot) hiilitalouden ja ilmastovaikutusten uusien laskentamallien käyttö kansallisissa kasvihuonekaasujen inventaarioissa ja tulevaisuuden skenaarioissa on laajentunut
- Kolmansien osapuolten toimittaman havaintodatan hyödyntämistä on parannettu ja pilotoitu turvallisen ja tehokkaan tieliikenteen reaaliaikaisena tukena
- Sodankylän satelliittipalvelukeskuksen kansainvälinen merkitys on kasvanut
- Tutkaverkoston laatua ja kattavuutta on parannettu
- Ilmatieteen laitoksen tutkimus on laadukasta ja kansainvälisesti hyödynnettyä
- On tuotettu uusia sääpalveluita ja -tietoja kytkeytyvän ja digitalisoituvan liikenteen käyttöönoton tueksi.

Tunnusluvut

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Sidosryhmien tyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,28	4,0	4,0
Sääennusteiden osuvuus (yhdistelmä), %	84,2	83,0	83,0
Maa-alueiden tuulivaroitusten osuvuus 1—2 vrk, %	83,0	80,0	80,0
Lentopaikkaennusteiden osuvuus, %	92,40	90,60	90,60
Viittausten lkm web of science tietokannassa	19 331	13 500	14 000
Kansainvälisesti ennakkotarkastetut artikkelit, lkm	466	360	370

Toiminnallinen tehokkuus

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	109	100	100
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	124	102	102
Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus, %	63	60	60
Ulkopuolisen tutkimusrahoituksen määrä/vuosi, tuhatta euroa	19 405	19 500	19 000
Tutkimuksen aktiivisuus (julkaisuja/htv)	1,55	1,35	1,35
Sääpalvelun tuotantoprosessin tehokkuus (ei sisällä kv. jäsenmaksuja), €/asukas	-	-	3,40

	2020 toteutuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Sääpalvelun tuotantoprosessin tehokkuus (sisältää kv. jäsenmaksut), €/asukas	-	-	4,90

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	73 968	79 628	84 683
Bruttotulot	32 864	32 100	31 600
Nettomenot	41 104	47 528	53 083
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 110		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 729		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 515	6 100	6 100
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 298	6 100	6 100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	217	0	0
Kustannusvastaavuus, %	103	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 616	6 500	6 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	5 337	6 400	6 400
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 279	100	100
Kustannusvastaavuus, %	124	102	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	19 405	19 500	19 000

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Hankkeiden kokonaiskustannukset	30 924	32 500	31 500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-11 519	-13 000	-12 500
Omarahoitusosuus, %	37	40	40

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	2025—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Vuonna 2021 tai sen jälkeen tehtävät sitoumukset	165	81	26	10	
Menot yhteensä	165	81	26	10	282

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ACTRIS-tutkimusinfrastruktuuri	650
ICAO:n globaali avaruussäätökeskus	50
METNET/MOI-valtuudesta aiheutuva määrärahararve, tarkistus	9
Suurteholaskennan uusiminen	4 800
Säätutkaverkoston uusiminen	100
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-189
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-1
Palkkausten tarkistukset	184
Tasomuutos	-48
Yhteensä	5 555

2022 talousarvio	53 083 000
2021 III lisätalousarvio	-1 000
2021 talousarvio	47 528 000
2020 tilinpäätös	45 723 000

29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 472 758 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

--	--

Tasomuutos	-10 485
Yhteensä	-10 485

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	472 758 000
2021 talousarvio	483 243 000
2020 tilinpäätös	489 670 704

(88.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)

2021 III lisätalousarvio	6 000 000
2020 tilinpäätös	37 371 000

10. Liikenne- ja viestintäverkot

Selvitysosa: Valtion liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 77 908 km, rataverkon pituus 5 924 km ja vesiväylien pituus 16 316 km vuoden 2020 lopussa.

Liikenneverkon tasearvio (milj. euroa)

	2020	2021 arvio	2022 arvio
Tie	15 115	15 071	15 089
Radat	4 851	4 905	4 956
Vesiväylät	266	281	296
Yhteensä	20 232	20 257	20 341

Maanteiden, rautateiden ja vesiväylien korjausvelka oli vuonna 2020 yhteensä noin 2,8 mrd. euroa.

Väyläverkon menot ja tulot (milj. euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Perusväylänpito (20)	1 481,7	1 382,7	1 369,0
Tulot	50,3	50,3	49,3
— Ratamaksu	45,0	47,0	47,0
— Muut tulot	5,3	3,3	2,3
Menot	1 532,0	1 433,0	1 418,3
Kunnossapito	811,6	851,5	819,0
— Hoito	394,5	423,4	431,6
— Jäänmurto	64,0	62,0	60,0
— Korjaus	353,1	366,1	327,4
Parantaminen ja suunnittelu	227,8	88,4	101,5

	2020	2021	2022
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
— Liikenneväylien parantamisinvestoinnit	195,6	62,3	78,1
— Suunnittelu	32,2	26,1	23,4
Liikennepalvelut	192,6	193,1	197,8
— Liikenteen ohjaus ja informaatio	142,6	142,1	146,1
— Maantielauttaliikenne	50,0	51,0	51,7
Korjausvelan vähentäminen	300,0	300,0	300,0
Avustukset (30, 31)	83,4	176,5	74,1
Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (30)	143,2	67,7	39,7
Eräät avustukset (31)	55,8	60,2	34,4
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 79)	523,8	565,9	585,3
Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	23,3	35,0	35,0
Väyläverkon kehittäminen (77)	391,7	422,1	467,3
Elinkaarirahoitushankkeet (79)	108,8	108,8	83,0
Nettomenot yhteensä	2 204,5	2 076,5	2 028,4
Bruttomenot yhteensä	2 254,75	2 126,8	2 077,7

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2020	2021	2022		
	toteutuma	arvio	muutos	arvio	muutos
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	96 032	98 145	2,2 %	100 304	2,2 %
Väylämaksutuotot, 1 000 euroa	46 700	47 200	1,1 %	51 000	8,1 %
Muut tuotot, 1 000 euroa	1 583	212	-86,6 %	252	18,9 %
Kustannukset, 1 000 euroa	89 364	92 908	4,0 %	93 665	0,8 %
Kustannusvastaavuus	54,0 %	51,0 %	-3,0 %-yks.	51,3 %	0,3 %-yks.

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 368 999 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) väylien hoidosta, käytöstä sekä korjauksista, elinkaaren ja omaisuuden hallinnasta, suunnittelusta, liikenneväylien parantamisinvestoinneista, liikenteen hallinnan järjestelmistä sekä liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä jäänmurrosta, maantielauttaliikenteestä ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen. Liikenteenohjausyhtiöltä hankittavaan palvelusopimukseen perustuvaan palvelumaksuun saa käyttää enintään 146 100 000 euroa

2) tien- tai radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin erillisten sopimusten mukaan

3) toimintamäärärahan vakiosisältöisen käyttötarkoituksen mukaisesti sellaisten välttämättömien lakisääteisten velvoitteiden tekemiseen, joista voi aiheutua menoja myös tulevana varainhoitovuosina

- 4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 5) väliaikaisesti radanpidon materiaalitoimituksien maksamiseen ennen materiaalin kohdentamista sijoitusmenomomentille budjetoiduille väylien kehittämishankkeille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulot, maksullisen palvelutoiminnan tulot, väylänpidon vahingonkorvaustulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja.

Momentilta voi maksaa myös siirtotalouden kuluja.

Valtuus

Väylävirasto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Lisäksi Väylävirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin, aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään taulukossa mainittu määrä:

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Turvallitteiden uusiminen Tampere—Seinäjoki -rataosalla	70 000 000
E18 Turun kehätie 2. vaihe Kausela—Kirismäki	59 000 000

Selvitysosa: Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpidon määrärahoilla rahoitetaan tien- ja radanpitoa sekä vesiväylänpitoa. Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet. Kaikissa toimenpiteissä pyritään huomioimaan ilmastonmuutoksen hillitseminen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 47 milj. euron ratamaksun perusmaksu ja muita väylänpidon tuloja (mm. kiinteistötulot ja kanavamaksut) 2,3 milj. euroa.

Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet. Toimenpiteitä kohdistetaan myös liikenteellisten olosuhteiden kehittämiseen, joilla parannetaan mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta ja työmatkaliikenteen olosuhteita.

Valtio tien- ja radanpitäjänä voi erillisen sopimuksen mukaisesti osallistua myös muun kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin, kun toimenpide liittyy tien- tai radanpitäjän tehtäviin. Kyse on erityistilanteista, joissa liikennejärjestelmän toimivuus tai turvallisuus edellyttävät tienpitäjän rahoitusta muualla kuin maantien teialueella taikka radanpitäjän rahoitusta muualla kuin rautatiealueella, ja väylänpitäjä arvioi toimenpiteen tarpeelliseksi. Esimerkiksi aikaisemmin maantialueelle rakennettujen niin sanottujen kylmien levähdysalueiden toteuttaminen on jatkossa mahdollista myös maantialueen ulkopuolelle tienkäyttäjille suunnattujen palveluiden yhteyteen.

Jatkossa mahdollista olisi myös radanpitäjän osallistuminen esimerkiksi rataverkkoa varten tarvittavan liityntäpysäköinnin järjestämiseen rautatiealueen viereisellä kiinteistöllä.

Perusväylänpidon menot ja tulot liikennemuodoittain vuosina 2020—2022 (milj. euroa)

	2020 toteutuma		2021 varsinainen talousarvio			2022 esitys						
	bruttome		bruttotul		nettomen		bruttome		bruttotul		nettomen	
	not	ot	ot	not	ot	ot	not	ot	ot	not	ot	
Tienpito	783	-	783	717	-	717	710	-	710			
Radanpito	522	56	466	473	49	424	464	49	415			
Vesiväylänpito	92	2	90	101	1	100	98	-	98			
Liikenteen ohjaus ja informaatio	143	-	143	142	-	142	146	-	146			
Yhteensä	1 540	58	1 482	1 433	50	1 383	1 418	49	1 369			

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikaistus vuodelle 2021	-50 000
Heinävaara-Ilomantsi -radan täsmäkorjaukset (elvytys)	4 000
Jäänmurtaja Polariksen myyntitulot	-7 506
Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen (elvytystoimenpiteet)	-18 400
Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen (VaV:n lisäys)	-17 350
Konsulttipalvelujen korvaaminen omalla työllä (siirto momentille 31.01.03)	-1 700
Korjausvelan vähentäminen	-15 000
Liikenteenohjauksen yhtiöittämisen säästövaikutus	-1 400
Liikenteenohjausyhtiön (TMFG) Väylävirastolta lunastaman liikenteen ohjauksen ja hallinnan omaisuuden poistot ja pääomakulut	5 392
Määrärahatason tarkistus tekniseen kehukseen (kehyspäätös 2020-2023)	17 000
Perusväylän pysyvä tasokorotus	-200 000
Tasomuutos (kehyspäätös 2019-2022)	283 000
Vaarallisten tasoristeysten poistaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-10 000
Tasomuutos	-1 691
Yhteensä	-13 655

2022 talousarvio	1 368 999 000
2021 III lisätalousarvio	51 900 000
2021 talousarvio	1 382 654 000
2020 tilinpäätös	1 481 720 000

30. Avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 39 730 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen rakentamiseen hankkeille länsimetro Espoon Matinkylästä Kivenlahteen ja Raide-Jokeri pikaraitiotie sekä valtionavustusten maksamiseen suunnitteluun hankkeille Mellunmäki—Tikkurila—Aviapolis—lentoasema pikaraitiotie, Turun raitiotie, Lähijunaliikennealueen varikot ja Länsi-Helsingin raitioteiden suunnittelu (ml. Vihdintien

pikaraitiotie) sekä valtionavustusten maksamiseen suunnitteluun ja rakentamiseen hankkeelle Tampereen raitiotie 2. vaihe.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Länsimetro Matinkylästä Kivenlahteen	8 500 000
Raide-Jokeri pikaraitiotie	18 200 000
Mellunmäki—Tikkurila—Aviapolis—lentoasema	1 880 000
Turun raitiotie	1 500 000
Lähijunaliikennealueen varikot	1 000 000
Länsi-Helsingin raitioteiden suunnittelu (ml. Vihdintien pikaraitiotie)	850 000
Tampereen raitiotie 2. vaihe	7 800 000
Yhteensä	39 730 000

Valtuus

Liikenne- ja viestintävirasto saa tehdä sopimuksia hankkeeseen Länsi-Helsingin raitioteiden suunnittelu (ml. Vihdintien pikaraitiotie) liittyen siten, että avustuserien yhteismäärä saa olla enintään 4 260 000 euroa.

Väylävirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Länsimetron jatkohankkeessa metron rakentamista jatketaan Espoon Matinkylästä Kivenlahteen asti. Avustus maksetaan Espoon kaupungille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2017 vuosina 2014—2016 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä vuoden 2013 marraskuun MAKU-indeksiin (136,72 pistettä 2005=100) kustannustasossa on 240 milj. euroa.

Raide-Jokeri on pikaraitiotienä toteutettava seudullinen kehämäinen joukkoliikenneyhteys Itäkeskuksesta Pitäjänmäen ja Leppävaaran kautta Keilaniemeen. Avustusta maksetaan Helsingin ja Espoon kaupungeille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä on 84,0 milj. euroa.

Tampereen raitiotie -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin raitiotie Hervanta—keskusta—Tays sekä Hatanpään haara ja toisessa vaiheessa rakennetaan raitiotie keskusta—Lentävänniemi. Lisäksi toteutetaan Tampereen seuturaitiotien laajentamisen seudullinen yleissuunnittelu. Avustusta maksetaan Tampereen kaupungille jälkikäteen edellisenä vuotena toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä on 84,957 milj. euroa siten, että 1. vaiheen osuus on enintään 60,497 milj. euroa ja 2. vaiheen osuus on enintään 24,0 milj. euroa. Seuturaitiotien laajentamisen seudullinen yleissuunnittelu on enintään 0,46 milj. euroa. Tampereen kaupunki päätti vuonna 2019 sisällyttää 1. vaiheeseen myös Hatanpään haaran, mikä ei alun perin sisällynyt 1. vaiheeseen ja vuonna 2017 myönnettyyn valtuuteen. Uuteen MAL-sopimukseen sisältyy myös valtionavustus Tampereen seuturaitiotien laajentamisen seudullisen yleissuunnitelman kokonaiskustannuksiin.

Vantaan pikaraitiotie on raitiotieyhteys, joka yhdistää Hakunilan ja Länsimäen seudun raideverkkoon ja luo suoran yhteyden Tikkurilaan, Aviapolikseen ja lentoasemalle. Raitiotiestä on valmistunut yleissuunnitelma v. 2019. Sen valmistuttua Vantaan kaupunginvaltuusto päätti käynnistää raitiotien yksityiskohtaisen suunnittelun yleissuunnitelman pohjalta. Jatkosuunnittelussa tehdään katusuunnittelua sekä operointi-, varikko-, sähkötekniikka-, tunnelisuunnittelua jne. ja myös raitiotiehankeeseen liittyvää kaupunkisuunnittelua kuten kaavarunkoja ja lukuisia asemakaavoja, mm. koko raitiotien mittainen tekninen asemakaava. Koko raitiotien reitille laaditaan katusuunnitelmat ja sen jälkeen rakentamissuunnitelmat. Kunnat luovat edellytyksiä kestäväälle liikkumiselle.

Turun raitiotiellä on Turun kaupungille ja kaupunkiseudulle suuri strateginen merkitys. Raitiotie määrittää kaupunkiseudun kehitystä vuosikymmenien päähän. Se yhdistyy kaupungille tärkeisiin strategisiin tavoitteisiin ja hankkeisiin kuten Tiedepuistoon, keskustan kehittämiseen ja Tunnin junaan. Se toteuttaa kaupungin ilmastotavoitteita muuttamalla kulkutapajakaumaa ja tiivistämällä kaupunkirakennetta. Turun raitiotien toteuttaminen mahdollistaa alueellista kasvua joukkoliikenneyhteyksien parantuessa ja liikennejärjestelmän kapasiteetin kasvaessa. Tiivistyvä kaupunkirakenne ja joukkoliikenteen palvelutason nosto vähentävät henkilöautoliikennettä, joka osaltaan vähentää päästöjä ja energiankulutusta. Tiedepuiston linjan toteutuessa keskustan saavutettavuus paranee ja erityisesti Varissuon alueen asema kaupunkirakenteessa vahvistuu ja maankäyttö monipuolistuu. Kunnat luovat edellytyksiä kestäväälle liikkumiselle.

Lähijunaliikenteen jatkuvasti kasvavat matkustajamäärät edellyttävät lähijunaliikenteen tarjonnan lisäämistä. Tarjonnan lisääminen edellyttää uutta kalustohankintaa. Uudet varikot ovat edellytys HSL:n uudelle kalustohankinnalle. Varikoiden sijoittamista HSL:n lähijunaliikennealueella ohjaavat ja rajaavat maankäyttö, nykyinen rataverkko sekä tulevaisuuden mahdolliset ratahankkeet. Varikko tarvitsee toimintojaan varten suuren alueen, jolle on haasteellista löytää optimaalista sijaintia rakennetun ympäristön keskeltä ottaen huomioon myös lähijunaliikenteen liikenteelliset lähtökohdat ja edellytykset. Uusien varikoiden tulee HSL:n ja Väyläviraston selvityksen perusteella sijaita liikenteellisesti lähellä kaupunkiratojen pääteasemia Rantaradalla ja Pääradalla sekä Kehäradan varrella, jotta ratakapasiteetti olisi mahdollisimman tehokkaassa käytössä. Valtionavustuksen myöntöpäätöksen edellytyksenä on, että Helsingin seudun kunnat sitoutuvat MAL-sopimuksen 2020—2031 tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja rahoitukseen, siten kuin ne on vahvistettu neuvottelutuloksessa. Kunnat luovat edellytyksiä kestäväälle liikkumiselle.

Länsi-Helsingin pikaraitiotieiden suunnittelu mukaan lukien Vihdintien pikaraitiotien suunnittelu on osa Vihdintien ja Huopalahdentien bulevardikaupungin suunnittelua. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi (5.6.2018) bulevardikaupungin suunnittelun periaatteet ja samalla kiirehti raitiotieyhteyden suunnittelua, koska yhteys parantaa läntisen kantakaupungin, Munkkiniemen ja Munkkivuoren joukkoliikenteen palvelutasoa ja vaikuttaa myönteisesti bulevardikaupungin toimivuuteen ja kytkeytymiseen kaupunkirakenteeseen. Hankkeen hyödyt saadaan keskeisellä alueella tapahtuvan tiivistyvän maankäytön ja parantuvan joukkoliikenteen palvelutason myötä. Keskeisiä hyötyjä ovat kestävien kulkutapojen matkamäärän muutos ja liikenteen CO₂-päästöjen vähenemä sekä työvoiman saavutettavuuden paraneminen.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Länsimetro Matinkylä—Kivenlahti	8 500		-	8 500

	2022	2023	2024	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Raide-Jokeri pikaraitiotie	18 200		-	18 200
Vantaan pikaraitiotie	1 880	1 880		3 760
Lähijunaliikennealueen varikot	1 000	1 000		2 000
Turun pikaraitiotie	1 500	1 500		3 000
Länsi-Helsingin raitioteiden suunnittelu (ml. Vihdintien pikaraitiotie)	850	1 300	2 110	4 260
Tampereen raitiotie, 2. vaihe	7 800	5 400	3 600	16 800
Yhteensä	39 730	11 080	5 710	56 520

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Länsi-Helsingin raitioteiden suunnittelu (ml. Vihdintien pikaraitiotie)	850
Länsimetro	-15 120
Mellunmäki—Tikkurila—Aviapolis—lentoasema	-160
Raide-Jokeri	-11 800
Tampereen raitiotie 1. vaihe	-2 898
Tampereen raitiotie 2. vaihe	1 200
Yhteensä	-27 928

2022 talousarvio	39 730 000
2021 talousarvio	67 658 000
2020 tilinpäätös	143 180 000

31. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 60 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustusten maksamiseen kunnille kävelyä ja pyöräilyä edistäviin infrahankkeisiin, muihin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parantaviin hankkeisiin ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantaviin infrahankkeisiin sekä valtionavustusten maksamiseen kävelyä ja pyöräilyä edistäviin muihin hankkeisiin
- 2) valtionavustusten maksamiseen Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien ja lentopaikkojen toiminta- ja investointimenoihin
- 3) yksityistielain (560/2018) ja -asetuksen (1069/2018) mukaisten valtionavustusten maksamiseen
- 4) tiekuntien neuvonnasta ja opastamisen tukemisesta ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamisesta aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan valtionavustusten osalta maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja kuntien joukkoliikennehankkeet	30 000 000
Finavian lentoasemaverkoston ulkopuoliset lentoasemat ja lentopaikat	900 000
Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot	30 000 000
Yhteensä	60 900 000

Selvitysosa: Osana valtioneuvoston hyväksymää kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa toteutetaan valtion ja kuntien yhteinen investointiohjelma, jonka hankkeilla parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita. Edistämishjelma on osa kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamista.

Valtio voi myöntää avustusta kunnille, jotka toteuttavat ohjelman mukaisia toimenpiteitä. Kunnan tulee osallistua hankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella panostuksella. Valtio voi myöntää kunnille myös avustuksia sellaisiin infrahankkeisiin, joilla parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja edistetään sen kulkutapaosuuden lisäämistä. Tällainen hanke voi olla esim. liityntäpysäköintialueen rakentaminen. Kuntien lisäksi avustuksia kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen voidaan myöntää myös muille toimijoille.

Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisille lentoasemille ja lentopaikoille myönnettäviin avustuksiin sovelletaan valtioneuvoston asetuksen (688/2001) lisäksi komission tiedonantoa lentoasemia ja lentoyhtiöitä koskevista valtiontukisuuntaviivoista (EUVL 2014/C 99/03) sekä komission asetusta 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Määrärahaa yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen.

Valtioneuvoston avustus kohdistuu ensisijaisesti teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Valtioneuvoston avustukseen oikeutettuja teitä on noin 55 000 km ja niiden hoitamista varten on perustettu noin 16 000 tiekuntaa. Avustettavia erityiskohteita on noin 20 kappaletta.

Avustettavia kohteita ovat vain tien liikennöitävyyden kannalta kiireellisimmät siltojen parantamiset ja tien vaurioitumisen korjaamiset. Yksityisteitä koskevan valtioneuvoston asetuksen (1069/2018) mukaisesti avustuksen enimmäismäärä tavanomaisissa tien parantamiskohteissa on 50 prosenttia ja merkittävimmissä siltakohteissa ja muissa merkittävässä luonnonolosuhteiden aiheuttamissa yllättävissä korjauskohteissa enintään 75 prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen (kävelyn ja pyöräilyn edistäminen)	-25 750
Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen (yksityistieavustukset)	-17 000
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen (fossiilittoman liikenteen tiekartta)	26 500
Yksityisteiden kunnossapito ja parantaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	17 000
Yhteensä	750

2022 talousarvio	60 900 000
2021 III lisätalousarvio	-300 000
2021 talousarvio	60 150 000
2020 tilinpäätös	55 800 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 997 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen
- 3) maantietä tai rautatietä varten tarvittavien alueiden sekä tilusjärjestelyihin käytettävien vaihtomaiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tie- tai ratasuunnitelman hyväksymistä
- 4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen sekä lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen
- 6) vesilain (587/2011) mukaisten korvausten maksamiseen
- 7) yksityistielain (560/2018) mukaisten korvausten maksamiseen.

Momentilta maksettavien ennakkokorvausten kohdentamisperusteena käytetään maksuperustetta.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitus käyttää 28 440 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 6 540 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 17 000 euroa.

2022 talousarvio	34 997 000
2021 talousarvio	34 997 000
2020 tilinpäätös	23 274 767

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 467 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) momentille budjetoitujen väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin

2) sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelusta aiheutuviin menoihin ennen kuin hankkeen aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä.

Valtuus

Valtuus tehdä sitoumuksia aiempina varainhoitovuosina päätettyihin väylähankkeisiin.

Väylävirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin, aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään taulukossa mainittu määrä:

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Tiehankkeet	
Mt 180 Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen uusiminen	128 000 000
Vt 4 Äänekoski-Viitasaari –tieosuuden kehittäminen	21 200 000
Vt 5 Hurus—Hietanen tieosuuden kehittäminen	7 000 000
Hailuodon kiinteä yhteys	96 000 000
Kt 68 Edsevö eritasoliittymän parantaminen	8 200 000
Kt 68 parantaminen rakentamalla uusi Kolpin ylikulkusilta V-1879, Pedersöre	5 000 000
Vt 25 Lepin liittymän alikulku	3 000 000
Vt 23 parantaminen välillä Varkaus—Viinijärvi	13 000 000
Vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe	25 000 000
Vt 15 Paimenportin eritasoliittymän rakentaminen	15 000 000
Vt 8 Turku—Pori parantaminen Eurajoen kohdalla	27 100 000
Vt 4 parantaminen välillä Hartola—Oravakivensalmi	26 000 000
Vt 4 Oulu—Kemi liittymien parantaminen Simossa	20 000 000
E18 Kt 50 Kehä III parantaminen, 3. vaihe, Askiston kohta ja Vantaankoski	
Pakkala lisäkaistat	30 000 000
Vt 3 Hämeenkyrön ohitustie	67 500 000
Vt 8 Turku—Pori, Mynämäen ja Luvian ohituskaistat	30 000 000
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulku	77 900 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000
Vt 4 Oulu—Kemi	143 000 000
Vt 5 Mikkelin—Juva	121 000 000
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
Vt 12 Tillola—Keltti	15 000 000
Kehä I Laajalahden kohta	20 000 000
Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt	7 000 000
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	139 000 000

	Situmuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Ratahankkeet	
Laurila—Tornio—Haaparanta rataosan sähköistäminen	10 000 000
Digiradan kehitys- ja verifiointivaihe	130 000 000
Oulu-Kemi –rataosan välityskyvyn parantaminen, kohtausraiteet	15 000 000
Tampere-Jyväskylä –radan parantaminen, 1. vaihe	19 000 000
Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen	33 800 000
Digirata -pilottilhanke (ETCS-testirata ja -laboratorio)	11 000 000
Helsinki—Tampere -rataosan peruskorjauksen aloittaminen	8 000 000
Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe	30 000 000
Oritkarin kolmioraide	15 600 000
Helsinki—Riihimäki kapasiteetin lisääminen, 2. vaihe	273 000 000
Espoon kaupunkirata	137 500 000
Oulu—Kontiomäki -rataosan välityskyvyn parantaminen, 1. vaihe	23 000 000
Kontiomäki—Pesiökylä -radan parantaminen	81 000 000
Kemin biotuotetehtaan raideyhteydet, Kemin kohta	10 500 000
Hyvinkää—Hanko -rataosan sähköistäminen	62 000 000
Kouvola—Kotka/Hamina -radan parantaminen	133 500 000
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	55 000 000
Joensuun ratapihan parantaminen	74 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	50 100 000
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	195 000 000
Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	10 100 000
Uudenkaupungin radan sähköistys	21 000 000
Vesiväylähankkeet	
Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen	26 500 000
Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen	90 000 000
Saimaan kanavan vedenpinnan nosto	5 000 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000
Kokkolan meriväylä	45 000 000
Vuosaaren meriväylä	12 500 000
Väylähankkeiden suunnittelu	
E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali—Raisio, suunnittelu	4 200 000
Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere—Oulu	5 000 000
Helsinki—Pasila -yhteysvälin ratakapasiteetin lisäämiseen valmistautuminen	600 000
Tampere—Jyväskylä -radan suunnittelu	18 000 000
Seinäjoki—Vaasa -radan suunnittelu	3 000 000
Yhteiset väylähankkeet	
Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	174 000 000

Selvitysosa:

Hanke-erittely

					Määrärahat	Määrärahat	
	Hyväksytyt	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuutus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	arve v. 2022 milj. €	arve myöhemmin milj. €	
Tiehankkeet							
Mt 180 Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen uusiminen	LTA III 2021		128,0	3,0	5,0	120,0	
Vt 4 Äänekoski—Viitasaari -tieosuuden kehittäminen	TA 2021	2023	21,2	5,0	10,0	6,2	
Vt 5 Hurus—Hietanen -tieosuuden kehittäminen	VII LTA 2020	2022	7,0	3,4	3,6		
Hailuodon kiinteä yhteys	VII LTA 2020	2025	96,0	4,0	24,0	68,0	
Vt 3 Hämeenkyrön ohitustie	LTA 2019	2022	67,5	50,9	16,6	-	
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	TA 2018	2021	139,0	133,5	5,5	-	
Vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe	IV LTA 2020	2022	25,0	10,0	15,0	-	
Vt 15 Paimenportin eritasoliittymän rakentaminen	IV LTA 2020	2022	15,0	8,0	7,0	-	
Vt 8 Turku—Pori parantaminen	IV LTA 2020	2022	27,1	16,7	10,4	-	
Vt 4 parantaminen välillä Hartola—Oravakivensalmi	IV LTA 2020	2023	26,0	8,0	12,0	6,0	
Vt 4 Oulu—Kemi liittymien parantaminen Simossa	IV LTA 2020	2022	20,0	15,0	5,0	-	
E18 Kt 50 Kehä III parantaminen, 3. vaihe, Askiston kohta ja Vantaankoski Pakkala lisäkaistat	IV LTA 2020	2023	30,0	15,0	8,0	7,0	
Ratahankkeet							
Oulu—Kemi -rataosan välityskyvyn parantaminen, kohtausraiteet	TA 2021	2023	15,0	1,0	10,0	4,0	
Tampere—Jyväskylä -radan parantaminen, 1. vaihe	TA 2021	2023	19,0	7,0	3,0	9,0	
Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen	TA 2021	2024	33,8	2,5	10,5	20,8	
Laurila—Tornio—Haaparanta rataosan sähköistäminen	LTA III 2021		10,0	1,0	9,0	-	
Digiradan kehitys- ja verifiointivaihe	LTA III 2021		130,0	5,0	8,0	117,0	
Hyvinkää—Hanko -rataosan sähköistäminen	TA 2020	2023	62,0	30,0	27,0	5,0	
Kouvola—Kotka/Hamina -radan parantaminen	LTA 2019	2024	133,5	76,0	14,0	43,5	
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	LTA 2019	2023	55,0	25,5	20,0	9,5	
Joensuun ratapihan parantaminen	LTA 2019	2023	74,0	41,0	27,0	6,0	
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	TA 2017	2022	195,0	165,0	20,0	10,0	
Digirata -pilottihanke (ETCS-testirata ja -laboratorio)	IV LTA 2020	2024	11,0	4,0	3,0	4,0	

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuutus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määrärahat arve v. 2022 milj. €	Määrärahat arve myöhemmin milj. €
Helsinki—Tampere -rataosan peruskorjauksen aloittaminen	IV LTA 2020	2022	8,0	1,0	7,0	-
Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe	IV LTA 2020	2023	30,0	2,5	13,0	14,5
Oritkarin kolmioraide	IV LTA 2020	2022	15,6	8,6	7,0	-
Helsinki—Riihimäki kapasiteetin lisääminen, 2. vaihe	IV LTA 2020	2027	273,0	21,5	35,0	216,5
Espoon kaupunkirata	IV LTA 2020	2024	137,5	6,0	25,0	106,5
Oulu—Kontiomäki -rataosan välityskyvyn parantaminen, 1. vaihe	IV LTA 2020	2022	23,0	11,0	12,0	-
Kontiomäki—Pesiökylä -radan parantaminen	IV LTA 2020	2023	81,0	11,0	35,0	35,0
Kemin biotuotetehtaan raideyhteydet, Kemin kohta	IV LTA 2020	2023	10,5	5,0	5,0	0,5
Vesiväylähankkeet						
Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen	TA 2021	2023	26,5	13,0	13,0	0,5
Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen	TA 2021	2024	90,0	1,5	24,5	64,0
Saimaan kanavan vedenpinnan nosto	IV LTA 2020	2022	5,0	0,3	4,7	-
Väylähankkeiden suunnittelu						
Tampere—Jyväskylä radan suunnittelu	TA 2020		18,0	9,0	4,0	5,0
Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere—Oulu	IV LTA 2020		5,0	1,5	3,0	0,5
E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali-Raisio, suunnittelu	VII LTA 2020		4,2	0,9	1,3	2,0
Muu kehittämisen hankesuunnittelu				-	8,2	-
Keskeneräiset väylähankkeet yhteensä			2 067,4	723,3	471,3	881,0
Nimeämätön hankevaraus					7,0	
Keskeneräiset väylähankkeet ja nimeämätön hankevaraus yhteensä			2 067,4	723,3	478,3	881,0

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	2025—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Keskeneräiset väylähankkeet	461 100	351 950	219 000	309 988	1 344 038
Menot yhteensä	463 100	351 950	219 000	309 988	1 344 038

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 1 055 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digiradan kehitys- ja verifointivaihe	4 000
Digirata-pilotti: ETCS-testirata ja -laboratorio	1 000
E18 Kt 50 Kehä III parantaminen, 3. vaihe, Askiston kohta ja Vantaankoski Pakkala lisäkaistat (elvytys)	-4 000
E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali-Raisio, suunnittelu (elvytys, 7. LTA 2020)	600
Espoon kaupunkirata	20 000
Hailuodon kiinteä yhteys (osittain siirtona momentilta 31.10.79)	20 000
Helsinki—Riihimäki kapasiteetin lisääminen, 2. vaihe	20 000
Helsinki—Tampere -rataosan peruskorjauksen aloittaminen (elvytys)	6 200
Joensuun ratapihan parantaminen	7 000
Kemi (Laurila)-Haaparanta -radan sähköistys	-10 000
Kemin biotuotetehtaan raideyhteydet, Kemin kohta	1 000
Kontiomäki—Pesiökylä -radan parantaminen	25 000
Kouvola-Kotka/Hamina -radan parantaminen	-24 000
Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe (elvytys)	11 000
Laurila—Tornio—Haaparanta rataosan sähköistäminen.	9 000
Luumäki-Imatra-Venäjänselän raja ratayhteyden parantaminen	-33 800
Mt 180 Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen uusiminen	5 000
Muun kehittämisen hankesuunnittelu	1 000
Määrärahatarpeen muutos	-98 125
Nimeämättömän hankevarauksen käyttö	26 400
Oulu-Kemi -rataosan välityskyvyn parantaminen	9 000
Oulu—Kontiomäki -rataosan välityskyvyn parantaminen, 1. vaihe	2 000
Parikkalan raja-aseman tiesuunnittelu	-250
Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere-Oulu	1 600
Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen	23 000
Saimaan kanavan vedenpinnan nosto (elvytys)	4 500
Tampere—Jyväskylä -radan parantaminen, 1. vaihe	-4 000
Tampere-Jyväskylä -radan suunnittelu	-1 000
Tasokorotus 480 milj. euroon	28 300
Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa-Turku kaksoisraiteen rakentaminen	8 000
Vt 15 Paimenportin eritasoliittymän rakentaminen (elvytys)	-500
Vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe	7 000
Vt 3 Hämeenkyrön ohitus	-8 400
Vt 4 Kirri-Tikkakoski moottorie TA 2018	-20 000
Vt 4 Oulu—Kemi liittymien parantaminen Simossa (elvytys)	-6 000
Vt 4 parantaminen välillä Hartola—Oravakivensalmi (elvytys)	5 000
Vt 4 Äänekoski-Viitasaari-tieosuuden kehittäminen	5 000
Vt 5 Hurus—Hietanen -tieosuuden kehittäminen (elvytys, 7. LTA 2020)	600
Vt 8 Turku—Pori parantaminen Eurajoen kohdalla (elvytys)	-5 600
Yhteensä	35 525

2022 talousarvio	467 250 000
2021 III lisätalousarvio	11 173 000
2021 talousarvio	431 725 000
2020 tilinpäätös	391 686 000

79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 83 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta elinkaarihankkeina aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Väylävirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikkien elinkaarihankkeiden valtion rahoitusosuuden edellyttämät määrärahat. Vuonna 2022 momentilta rahoitetaan neljää elinkaarihanketta.

Hanke-erittely

			Sopimusva Valmis Hyväksytty liikenteelle	ltuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2022 milj. €	Rahoitusta rve myöhemmi n milj. €
Keskeneräiset elinkaarihankkeet							
E18 Muurla—Lohja	LTA I 2004	2008	700,0	499,9	26,0	174,1	
E18 Koskenkylä—Kotka	TA 2010	2014	650,0	404,8	50,0	195,2	
E18 Hamina—Vaalimaa	TA 2014/LTA IV 2019	2018	550,0	150,0	5,0	395,0	
E18 Muurla—Lohja, palvelutason nosto	LTA IV 2020		30,0	3,0	2,0	25,0	
Yhteensä			1 930,0	1 057,7	83,0	789,3	

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	2025—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset	83 000	108 000	111 000	570 303	872 303

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 199 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-25 800
Yhteensä	-25 800

2022 talousarvio	83 000 000
2021 talousarvio	108 800 000
2020 tilinpäätös	108 800 000

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

Selvitysosa: Liikenteen ja viestinnän viranomaispalveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen innovatiiviseen kehittämiseen. Viestintäpalveluja ja -verkkoja hyödynnetään merkittävässä osassa yhteiskunnan palveluiden tuottamisessa ja kulutuksessa. Digitalisaatiokehityksen myötä luodaan uusia liikenteen ja viestinnän palveluja, joille viestintäverkot luovat edellytykset.

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 89 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen omistajalle tai aluksella varustamotoimintaa harjoittavalle työnantajalle.

Selvitysosa: Kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen omistajalle tai aluksella varustamotoimintaa harjoittavalle työnantajalle maksettava tuki vastaa ennakonpidätyksenalaista merityötuloa saaneiden yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisten merenkulkijoiden osalta merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten sekä työnantajan merimieseläkevakuutusmaksun ja tapaturmavakuutusmaksun määrää. Muiden rajoitetusti verovelvollisten eli lähdeverotuksessa olevien merenkulkijoiden osalta tuki vastaa merenkulkijan alukselta saamasta palkkatulosta toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sairausvakuutusmaksun määrää

Vuonna 2022 tukea maksetaan 1.7.2021—30.6.2022 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. Matkustaja-aluksilla, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa, tuki vastaa verohallinnolle maksettujen työnantajasuoritusten osalta ennakonpidätysten, työnantajan sairausvakuutusmaksujen sekä lähdeveron määrää ajalta 1.11.2021—31.10.2022.

Vuonna 2020 tukea maksettiin 74,3 milj. euroa. Kauppa-alusluettelossa arvioidaan vuonna 2022 olevan 116 tuen piiriin kuuluvaa alusta, joista 100 on lastialuksia ja 16 matkustaja-aluksia. Luetteloon merkittyjen alusten bruttovetoisuuden arvioidaan olevan yhteensä noin 1 500 000 tonnia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 000
Yhteensä	1 000

2022 talousarvio	89 000 000
2021 talousarvio	88 000 000

2020 tilinpäätös

74 371 138

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Aiempina vuosina budjetoituja määrärahoja saa käyttää laajakaistarakentamisen tuesta annetussa laissa (1262/2020) tarkoitetun Liikenne- ja viestintäviraston myöntämän valtion tuen maksamiseen.

Vanhan tukiohjelman mukaan myönnettyjä määrärahoja saa käyttää myös laajakaistahankkeen hallinnollisten tehtävien kustannuksiin enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Valtuus

Liikenne- ja viestintävirasto saa käyttää aiempien vuosien talousarvioissa myönnettyjä valtuuksia uuden lain mukaisiin sopimuksiin siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentin perustelujen täydennys aiheutuu EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitettavista menoista. EU:n elpymisväline voidaan ottaa käyttöön, kun neuvoston päätös Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä on hyväksytty kaikissa jäsenvaltioissa niiden valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti ja päätös on sen jälkeen tullut voimaan.

Lisämäärärahalla edistetään elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitetta kehittää viestintäyhteyksien laatua ja saatavuutta Suomessa myös niillä alueilla, joille edistykselliset viestintäyhteydet eivät kaupallisesti rakennu sekä koordinoita laajakaistarahoitusten yhteensovittamista sekä tiedottaa laajakaistasta aktiivisesti.

Elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti palkkakustannuksia kohdennetaan Suomen kansallisen laajakaistatoimiston koordinaattorin toimintaan, jonka tehtävänä on suunnitella niin kansallisten kuin EU:n laajakaistarahoitusten yhteensovittamista ja aktiivisesti tiedottamalla lisätä tietoutta yhteyksien rakentamisesta ja hyödyistä. Koordinaattorin työ linkittyy vahvasti väliaikaisiin elpymistoimiin ja on siten määräaikainen.

Myös laajakaistatukiohjelmaan palkattaisiin väliaikaista lisätyövoimaa. Henkilöstökulut linkittyvät vahvasti elpymisrahoituksen kohdentamiseen ja täten elvyttävään toimintaan ja ovat siten perusteltuja. Valtiontukiviranomaisena toimivan Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät ovat nettobudjetoituja eikä täten laajennettaviin toimiin, kuten elpymistukien myöntämisen hallinnollisiin kustannuksiin ole erikseen tuloja käytettävissä.

Tavoite liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen viestintäverkkojen laadun ja saatavuuden kehittamisestä sekä liikenne- ja viestintäministeriön digitaalisen infrastruktuurin strategiaan. Tämän mukaan Suomi tavoittelee viestintäyhteyksien kehittymistä vähintään Euroopan komission tavoitteiden mukaisesti, joiden mukaan vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä. Hallitusohjelmassa on sitouduttu tavoitteeseen.

Elpymisvälineen rahoitus kohdennetaan kansallisen laajakaistatukilain kautta, joka sisältää säännökset tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä sekä toimivaltaisesta viranomaisesta ja tämän tehtävistä. Uusi laki laajakaistarakentamisen tuesta (1262/2020) on tullut voimaan 1.1.2021.

Valtion tuen edellytyksenä on, että hankekohtaisesti kunnat sitoutuvat rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoitustuesta. Julkinen rahoitustuki voi olla enintään 100 % hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset	4 251	2 500		6 751
Vuoden 2022 sitoumukset				
Menot yhteensä	4 251	2 500		6 751

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Laajakaistaohjelman jatkaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-5 000
Yhteensä	-5 000

2022 talousarvio	—
2021 III lisätalousarvio	50 000
2021 talousarvio	5 000 000
2020 tilinpäätös	10 605 000

51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 241 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yleiseen tieliikenteen turvallisuustoimintaan sekä kehittämishankkeisiin, kokeiluihin ja turvallisuustutkimukseen tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämiseen myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1207/2016) mukaisesti
- 2) henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain (971/2017) mukaisen avustuksen maksamiseen

3) valtionavustuksen maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin

4) Saimaan alueen luotsaukseen luotsauslain (940/2003) mukaisen luotsauksen hintatuen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan kohtien 1) ja 3) osalta maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Sähkökäyttöisten ajoneuvojen hankintatuki ja konversiotuki bensiiniautojen muuttamiseksi kaasu- tai etanolikäyttöiseksi	17 500 000
Tieliikenteen turvallisuustoiminta	9 100 000
Rautatieliikenteen ammattikoulutus	841 000
Saimaan alueen luotsauksen hintatuki	3 800 000
Yhteensä	31 241 000

Selvitysosa: Tieliikenteen turvallisuustoiminnan määrärahalla edistetään tieliikenteen turvallisuutta koskevien liikennepoliittisten tavoitteiden toteutumista. Määräraha perustuu vakuutusyhtiöiltä kerättävään liikenneturvallisuusmaksuun, joka tuloutetaan momentille 11.19.05.

Rautatiealan koulutuksen määräraha on tarkoitettu rautatiealan toimijoista riippumattomalle ja laaja-alaisista rautatiealan ammatillista koulutusta eri tehtäviin tarjoavalle oppilaitokselle tai osakeyhtiölle.

Luotsauslain mukaan Saimaan kanavalla ja Saimaan vesistöalueella peritään alennettuun yksikköhintaan perustuvaa luotsausmaksua. Alennettu yksikköhinta on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikköhinnasta. Tämän johdosta liiketaloudellisesti kannattamatonta Saimaan alueen lakisääteistä luotsausta varten on tarkoitus maksaa momentin mukaista hintatukea luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle. Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konversiotuki	-6 000
Sähköautojen hankintatuki ja konversiotuki (fossiilittoman liikenteen tiekartta)	6 000
Sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen hankintatuki (fossiilittoman liikenteen tiekartta)	1 500
Sähkökäyttöisten kuorma-autojen hankintatuki (fossiilittoman liikenteen tiekartta)	10 000
Tieliikenteen turvallisuustoiminta	1 000
Yhteensä	12 500

2022 talousarvio	31 241 000
2021 III lisätalousarvio	26 650 000
2021 I lisätalousarvio	23 150 000
2021 talousarvio	18 741 000
2020 tilinpäätös	61 041 000

54. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 386 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) saariston yhteysalusliikennepalveluihin ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin sekä selvityksiin ja tiedottamiseen
- 2) saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen
- 3) yhteysalusliikennettä korvaavien yksityisluonteisten jääteiden kunnossapidon avustamiseen
- 4) aikaisempina vuosina myönnettyistä valtuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahasta saa myöntää avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein.

Määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituksella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut.

Yhteysalusliikenne on Liikenne- ja viestintäviraston vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa lähes kaikki Saaristomeren ja Suomenlahden vakituksesti asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2022 arvioidaan olevan n. 230 000. Kokonaispalvelusopimuksista aiheutuvat menot matkustajaa kohden ovat noin 75 euroa/matka ja yhteysalusreittien varrella olevaa vakinaista asukasta kohden n. 30 000 euroa vuodessa.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä kiinteää tieyhteyttä tai varsinaista yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Suomenlahden sekä Turunmaan saariston henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteysalusliikenteen laiturien korjaukset	1 250
Yhteensä	1 250

2022 talousarvio	20 386 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	19 136 000
2020 tilinpäätös	19 136 000

55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 129 499 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikenteenharjoittajille maksettaviin korvauksiin julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mukaisesti siten kuin palvelusopimusasetuksessa (EY) N:o 1370/2007 säädetään

2) liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitettujen avustusten maksamiseen liikennepalvelujen käyttäjille

3) junaliikenteen palvelujen ostoihin

4) lentoliikenteen palvelujen ostoihin

5) alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin ja lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin

6) suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukemiseen

7) keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukemiseen

8) liikennepalveluiden kehittämishankkeisiin ja muihin liikenteen palvelujen käyttöä edistäviin menoihin sekä liikkumisen ohjaukseen.

Määrärahasta saa myöntää avustusta liikenteen palvelujen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2018) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Liikenne- ja viestintäministeriö oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisiin menoihin sekä eräisiin muihin joukkoliikenteen palvelujen tuottamiseen ja joukkoliikenteen edistämiseen ja kehittämiseen sekä liikkumisen ohjaukseen osoitettaviin menoihin.

Valtio korvaa alueellisia ostoja pääsääntöisesti suoraan liikenteenharjoittajille. Kunnat maksavat osuutensa kustannuksista. Bruttomallilla järjestettävän liikenteen osalta valtio saa lipputulot, jotka budjetoidaan valtion talousarvion tuloihin. Näiden tulojen lisäksi budjetoidaan myös valtakunnalliseen lippu- ja maksujärjestelmään liittyviä muita tuloja. Vuoden 2022 osalta momentin mitoituksessa on otettu huomioon 2 500 000 euroa lipputuloina, jotka on budjetoitu tuloarviona momentille 12.31.10.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Junaliikenteen ostot	30 170
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen	32 329
Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	28 900
Ilmastoperusteiset toimenpiteet	20 000
Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki	13 850
Lentoliikenteen ostot	1 000
Kehittämishankkeet	750
Liikkumisen ohjaus	2 500
Yhteensä	129 499

Junaliikenteen ostot

Valtakunnallisen henkilöjunaliikenteen palvelutason turvaamiseksi, laadun ja määrän kehittämiseksi sekä sopimuskonstruktion uudistamiseksi liikenne- ja viestintäministeriö on tehnyt VR-Yhtymä Oy:n kanssa sopimuksen junaliikenteen hankinnasta vuosille 2022—2030. Sopimuksen arvo yhdeksänvuotisella sopimuskaudella on 289 530 000 euroa. Valtuuden käytöstä aiheutuva määräraharahatarve/vuosi on 32,17 milj. euroa (sisältäen osuuden ilmastoperusteisten toimenpiteiden rahoituksesta).

Henkilöjunaliikenteen hankinnan tavoitteena on ylläpitää junaliikenteen palvelutasoa ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta. Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään markkinaehtoisesti ja siinä laajuudessa kuin vuosittain tarkoitukseen myönnettävä määräraha riittää. Ostoilla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin pelkät suorat lipputulot antaisivat mahdollisuuden.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista julkista henkilöliikennettä. Lisäksi ne hankkivat alueensa liikennettä kilpailutetuilla sopimuksilla, joiden rahoitukseen kunnat voivat osallistua. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämän tuen perusteista säädetään liikenteen palvelujen valtionavustuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Lisäksi rahoitusta käytetään lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen kehittämistoimien painopisteenä ovat liikenteen suunnittelu ja henkilökuljetusten koordinoinnin edistäminen ja kehittäminen.

Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki

Valtio avustaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymää sekä Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutujen liikennepalveluja MAL-sopimuksissa sovittujen liikenteen palvelujen kehittämistoimien osalta. Lisäksi valtio rahoituksellaan myötävaikuttaa siihen, ettei liittyminen julkisen henkilöliikenteen järjestämisestä vastaavaan viranomaiseen aiheuttaisi kunnalle kohtuutonta kustannustaakkaa.

Valtio avustaa suuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Ilmastoperusteiset tuet

Määrärahalla edistetään joukkoliikenteen myönteisiä ilmastovaikutuksia.

Ilmastoperusteisen tuen 20 miljoonan euron tasokorotuksesta on kohdennettu 2 milj. euroa junaliikenteen ostoihin. Lisäksi määrärahaa käytetään MAL-sopimusten mukaisiin ilmastoperustaisiin joukkoliikenneavustuksiin sekä muihin ilmastoperustaisiin toimenpiteisiin.

Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki

Valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen liikennepalveluja Jyväskylän, Kuopion ja Lahden MAL-sopimuksissa sovittujen liikenteen palvelujen kehittämistoimien osalta ja muita keskisuuria kaupunkiseutuja edellyttäen, että ne ovat laatineet aiesopimuksen liikenteen palvelujen kehittämisestä. Valtio avustaa keskisuuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Lentoliikenteen ostot

Lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Säännöllisen lentoliikenteen ostoilla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten yhteysvälien rahoittamiseen. Vuonna 2019 Helsingin ja Savonlinnan välisessä ostoliikenteessä matkusti noin 10 500 matkustajaa. Helsinki—Savonlinna -reitin säännöllisen lentoliikenteen sopimus oli voimassa 8.1.2018—18.12.2020, mutta 3.4.2020 allekirjoitetun sopimusmuutoksen perusteella ja koronaviruksen (Covid-19) aiheuttaman pandemian johdosta liikenne keskeytettiin toistaiseksi. Pandemian vuoksi vuoden 2020 matkustajamäärät olivat vähäiset. Uuden Helsinki - Savonlinna lentoliikenneyhteyden hankinnan valmistelu vuosille 2021 - 2024 on käynnissä.

Kehittämishankkeet

Valtakunnallisella strategisella kehittämistoiminnalla pyritään edistämään julkisen henkilöliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Kehittämishankkeiden valtion avustuksen edellytyksenä on, että valtionavustuksen saajat osallistuvat vähintään yhtä suurella panostuksella kustannuksiin ja että kehittämishankkeiden tulokset palvelevat myös valtakunnallisia kehittämistavoitteita.

Liikkumisen ohjaus

Liikkumisen ohjauksella myötävaikutetaan julkisen henkilöliikenteen ohella myös kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen erityisesti kaupunkiseuduilla. Keinoina on muun muassa informaatio-ohjaus, markkinointi ja palvelujen kehittämisen tukeminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Energia- ja ilmastostrategian toimenpiteet	-5 500
Kertaluonteisen lisäyksen poistuminen	-11 500
Liikkumisen ohjauksen valtionavustus (fossiilittoman liikenteen tiekartta)	1 900
Suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen avustus (fossiilittoman liikenteen tiekartta)	24 875
Yhteensä	9 775

2022 talousarvio	129 499 000
2021 III lisätalousarvio	33 800 000
2021 talousarvio	119 724 000
2020 tilinpäätös	319 474 000

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 555 238 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n nojalla rahastoon tehtävään siirtoon.

Selvitysosa: Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) 3 §:n mukaan rahastolle suoritetaan korvaus valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 §:n mukaan rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen vuosittain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määrä. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettun ennakoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Rahastoon tehtävä siirto Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi rahoitetaan yleisradioverolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus	11 952
Yhteensä	11 952

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	555 238 000
2021 talousarvio	543 286 000
2020 tilinpäätös	532 112 000